ਏ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

(ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1731/2010)

ਬੀ

28 ਮਈ, 2021

[ਐੱਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਭਾਰਤ, ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਧਾਰਾ 304-B-ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ-ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ-ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ-ਵਾਚਿਆ: ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ- ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਤ "ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ" ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 4) ਦੀ ਦਾਜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰੇਰਕ ਗਵਾਹੀ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਧਾਰਾ 304-B ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਨੇ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-B ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਬੋਝ ਧਾਰਾ 113-B, ਸਬੂਤ ਐਕਟ-ਸਬੂਤ ਐਕਟ,

ਸੀ

ਡੀ

1872 ਤਹਿਤ ਭਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਈ

ਦੰਡਾਵਲੀ 1860- ਧਾਰਾਵਾਂ 304-B ਅਤੇ 498-A-ਧਾਰਾ 498-A ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 304-B ਤਹਿਤ ਸਜਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਾਚਿਆ: ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 498 ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹਨ-ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਇੱਕ ਆਮ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ- ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐੱਫ *ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।*

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਧਾਰਾ 304-B-ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ-ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ "ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ"-ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਵਾਚਿਆ: "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ "ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ" ਦੇ ਅਰਥ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਬਲਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜੀ *ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ "ਨੇੜਲਾ ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਸੰਬੰਧ" ਮੌਜੂਦ ਸੀ-ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼-ਸਮੀਕਰਨ "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ", "ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ" ਅਤੇ "ਨੇੜਲਾ ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਸੰਬੰਧ"।*

ਐੱਚ

ਏ *ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਧਾਰਾ. 304-B-ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।*

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 –ਧਾਰਾ. 113B-ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ-ਵਾਚਿਆ: ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ
ਬੀ *ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304B ।*

ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਵਾਚਿਆ: 1. 1.ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ (1) ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ' ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ
ਸੀ **ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਜਲਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ**
ਡੀ **ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 304-ਬੀ (2), ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9] [159-D-F]**

1. 2. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ 23.11.2004 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ 2008 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ

ਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ।ਇਸ ਲਈ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ' ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ।[ਪੈਰਾ 10] [160-ਸੀ-ਡੀ]

1.3. ਅਗਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਹੋਂਦ "ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ
ਐੱਫ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ"। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਦਾ ਅਰਥ "ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ" ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਬਲਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਪੀੜਤ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ "ਨੇੜਲਾ ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਸੰਬੰਧ" ਮੌਜੂਦ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 11] [160-ਡੀ-ਈ]

ਜੀ 1.4. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ' ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਕਦੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਸਾਲ 2007 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ

ਐੱਚ

ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਨਾਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੁਲਾਈ, 2008 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ।ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ।ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।[ਪੈਰਾ 12] [160-ਐੱਫ-ਐੱਚ] ਏ ਬੀ

1.5. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਪਾਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 304-B ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।[ਪੈਰਾ 13] [161-ਏ-ਸੀ] ਸੀ ਡੀ

2. ਹੁਣ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 304-B ਆਈ.ਪੀ,ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ

ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਈ
ਐਕਟ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ
ਪਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 14] [161-ਸੀ-ਡੀ]

3. ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ
ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਹਿਰਦ ਸੰਬੰਧ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸਲ
ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਇਲਾਜ
ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਐੱਫ
ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-
ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ
ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ
ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ
ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿੱਟਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜੀ
ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ
ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ
ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ
ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਾ ਗਲਤ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਸੀ।[ਪੈਰਾ
15,16] [161-ਡੀ-ਈ, 162-ਡੀ]
ਐੱਚ

ਏ

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ

ਬੀ **ਮਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮਾੜੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਸੀ।[ਪੈਰਾ 17] [162-E-F]**

5. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨ

ਸੀ **ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਵਰਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18] [162-ਐੱਫ-ਜੀ]**

6. ਧਾਰਾ 498-A ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 304-B ਤਹਿਤ ਸਜਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 498-

ਡੀ **ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਇੱਕ ਆਮ ਸੂਤਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ**

ਈ **ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਜੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋ**

ਸਕਦੀ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 19,20] [162-ਜੀ-ਐੱਚ; 163-ਡੀ-ਈ]

7. ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-B ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 113-ਬੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ, ਭਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ।113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ। [ਪੈਰਾ 22] [164-ਐਚ; 165-ਏ]

ਐੱਫ

ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 2021 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 2627; *ਕਾਮੇਸ਼ ਪੰਜੀਆਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ* [2005] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 903; *ਕੰਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,* [2000] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 662; *ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,* [2015] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 835-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਜੀ

<u>ਮੁਕਦੱਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹਵਾਲਾ</u>

ਐੱਚ

2021 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 2627 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 9

[2000] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 662 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 11

[2015] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 835 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭ ਪੈਰਾ 11 ਏ

[2005] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 903 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭ ਪੈਰਾ 19

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1731/2010

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ,ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2298-ਐੱਸ.ਬੀ./2009 ਵਿੱਚ ਦੇ ਮਿਤੀ 15.03.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। ਬੀ

ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀਆ, ਕਰਨਵੀਰ ਗੋਗੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਸਿੰਘਲ, ਵਕੀਲ। ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ । ਸੀ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐੱਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਭਾਰਤ

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2298-ਐੱਸ. ਬੀ./2009 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 5000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਡੀ

2. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨਃ ਈ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਦੀ 2004 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਮੰਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮੰਗਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2004 ਵਿੱਚ ਅਬੂ ਧਾਬੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ 23.11.2004 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਨ 2006 ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਨਮ ਐੱਫ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 2007 ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਸ, ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚੇਨ ਦਿੱਤੀ।ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 21.07.2008 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਅੱਗੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਾਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

3. 08.08.2008 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਐੱਚ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਾਇਆ।ਉਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 03.09.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ, ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਸੱਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ
ਬੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ-ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

5. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ
ਸੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਮਿਤੀ 15.03.2010 ਰਾਹੀਂ ਸੱਸ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ।

ਡੀ 6. ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰੋਜਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ
ਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਕਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਏ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਐੱਫ

7. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਾਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦੋਸ਼ੀ-ਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੀ

ਐੱਚ

ਏ 8. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ., ਜੋ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

> **"304-ਬੀ. ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ**-----(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਜਲਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਨੂੰ 'ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀ
>
> ਵਿਆਖਿਆ- ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, 'ਦਾਜ' ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1961 (1961 ਦਾ 28) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਹੈ।
>
> (2) ਜੋ ਵੀ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਜੋ ਉਮਰ ਡੀ ਕੈਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

9. ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ (1) ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਦਾਜ ਮੌਤ' ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਜਲਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਈ
ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ
ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ
ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 304-ਬੀ (2), ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ
ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ**
ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, 2010 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ ਐੱਫ
1735-1736 ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ.
ਸੀ. ਅਤੇ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠ
ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ

> "i. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾੜੀ ਨੂੰ
> ਸਾੜਨ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ
> ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਜੀ
> ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
>
> ii. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ
> ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ
> ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ, ਧਾਰਾ
> 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਨ ਦੀ
> ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਧਾਰਨਾ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਐੱਚ
> ਕਰਦਾ ਹੈ।

iii. ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਵਿੱਚ "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ "ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਅਤੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ "ਨੇੜਲਾ ਅਤੇ ਜੀਵਤ ਸੰਬੰਧ" ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

iv. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਮੌਤ ਨੂੰ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਬੂਤਰ-ਬਾਜੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ "ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ" ਮੌਤ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਤਲ ਜਾਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

10. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ 23.11.2004 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ 2008 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ।

11. ਅਗਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਹੋਂਦ "ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ"।ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ, "ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਦਾ ਅਰਥ "ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ" ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਬਲਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ

ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ "ਨੇੜਲਾ ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਸੰਬੰਧ" ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਦੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਮੌਤ। [**ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ)**; **ਕੰਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ**, (2000) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 207; **ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ**, (2015) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 477 **ਦੇਖੋ**।]

ਐੱਫ

12. ਇੱਥੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4)-ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ' ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਕਦੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਲ 2007 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗਵਾਹ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ

ਜੀ

ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਨਾਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੁਲਾਈ, 2008 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ।ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਐੱਚ

ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਅੰਤ ਵਿੱਚ, 08.08.2008 ਨੂੰ

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।

13. ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਪਾਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਸਾਡੀ ਇਹ ਵੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

14. ਹੁਣ, ਜਦੋਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

15. ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਦੋਵਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਟਾ

ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ ਐੱਫ

> "ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੋਸ਼ੀ ਓ. ਟੀ. ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੋ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੀਮੋਥੈਰੇਪੀ ਦਿੱਤੀ।ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ Ex.D1 ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ 17.8.2008 ਤੱਕ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀ ਇਹ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੌਣ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ Ex.D1 ਦਾ ਟਿੱਪਣੀ ਕਾਲਮ ਖਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਇਲਾਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਲਾਜ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋਰ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ 17.8.08 ਤੱਕ ਐੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।Ex.Dl ਮਿਤੀ 18.8.08 ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਮਾ ਦੇਵੀ ਦੀ

8.8.08 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ 9.8.08 ਉੱਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-11 ਐਸ. ਆਈ. ਧਰਮ ਪਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 10.8.08 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੈਮੋ Ex-P-26 ਹੈ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ
ਬੀ ਮੈਮੋ ਦਾ ਅਧਾਰ Ex-P-27 ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਮੈਮੋ ਦਾ ਅਧਾਰ Ex-P-28 ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅੱਜ ਤੱਕ 10.8.08 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਡਾ. ਕੇ. ਕੇ. ਨਾਇਕ ਡੀ. ਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਜਾ
ਸੀ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉੱਥੋਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। <u>ਇਸ ਲਈ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਨਾਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਜਾਂ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਝੂਠੇ ਸਨ।</u>"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਡੀ 16. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ

ਨਤੀਜਾ ਗਲਤ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ,

ਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਬਚਾਅ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ।

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮਾੜੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ

ਐੱਫ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਸੀ।

18. ਇਸ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਜੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

19. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 498 ਏ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ

ਐੱਚ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਕਾਮੇਸ਼ ਪੰਜੀਆਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2005) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 388** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"12.....<u>ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 304-ਬੀ ਅਤੇ 498-ਏ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।</u> ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੋਵਾਂ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਵਿੱਚ "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਦੇ ਅਰਥ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਜਾਂ "ਤਸ਼ੱਦਦ" ਦਾ ਅਰਥ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ "ਦਾਜ ਮੌਤ" ਹੈ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।ਧਾਰਾ 498-ਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਿਆਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਇੱਕ ਆਮ ਸੂਤਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ

ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

21. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ **ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (ਉੱਪਰੋਕਤ)** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ: ਐੱਫ

> "v. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ 113-ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ, ਜੱਜਾਂ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
>
> "vi. ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਕਸਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਧਾਰਾ 313, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਦੇ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 313, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ "ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟੇਮ" ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੀ ਐੱਚ

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇ।

vii. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ. ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

viii. ਧਾਰਾ 232, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ, *"ਜੇ, ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਲਈ, ਜੱਜ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੱਜ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।* ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਰਬੋਤਮ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ix. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 232, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ 'ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 233, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ।

x. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਐੱਫ

xi. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜੀ

xii. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾਜ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਪਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।"

ਐੱਚ

22. ਉਪਰੋਕਤ ਲੱਭਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਐੱਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਭਾਰਤ]

ਏ

ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਖਰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਯੋਗ

ਬੀ

ਹੋਵੇ।23. ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।